

โจรสลัดพันธุกรรม
ในคราบ
บริษัทเมล็ดพันธุ์ข้ามชาติ

โดย

คณะทำงานโลกาภิวัตน์

คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน

86 ซอยสนธิวัฒนาแยก 2 ลาดพร้าว 110

วังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310

โทรศัพท์ 029352981-2 โทรสาร 029352980

อีเมลล์ rrafa@loxinfo.co.th

ภาคหนึ่ง รู้จักองค์การการค้าโลก

1. กำกับทิศทางการค้าและการพัฒนา โดยองค์การกรอบโลก

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ภายใต้ข้ออ้างเพื่อการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจโลก อเมริกา และประเทศมหาอำนาจ ได้ร่วมกันก่อตั้ง สถาบันการเงินและการพัฒนาระหว่างประเทศขึ้น ที่สำคัญ 2 สถาบัน คือ ธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (ชื่อย่อว่า ไอ เอ็ม เอฟ)

ธนาคารโลก ทำหน้าที่จัดระเบียบ กำกับทิศทางการพัฒนาของโลก รวมทั้งให้ประเทศสมาชิกกู้เงินเพื่อการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจ

บทบาทของธนาคารโลกในประเทศไทย คือ การกำกับให้นโยบายการพัฒนาของประเทศไทย เป็นไปเพื่อสร้างความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจ มุ่งเน้นการส่งออก แม้แต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 1 ปี พ.ศ. 2504 ธนาคารโลกก็ได้ส่งผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเข้ามาร่วมเขียน

ไอ เอ็ม เอฟ ทำหน้าที่ จัดระเบียบด้านการเงินโลก เอื้อให้ประเทศต่างๆ ในโลก มีสภาพคล่องทางการเงิน และให้ประเทศสมาชิก กู้เงินในกรณีที่เกิดวิกฤตทางการเงิน

ปี พ.ศ. 2540 เมื่อประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ประเทศไทยได้กู้ยืมเงินจาก ไอ เอ็ม เอฟ เป็นเงิน 17,500 ล้านดอลลาร์อเมริกา หรือ ล้านบาทไทย พร้อมๆ กับเงื่อนไขเงินกู้ ที่ประเทศไทยจะต้องออกกฎหมาย 11 ฉบับ เอื้อประโยชน์ในการทำธุรกิจของชาวต่างชาติในประเทศไทย 1 ใน 11 ฉบับ ที่สำคัญ นั่นคือ การที่ประเทศไทยต้องอนุญาตให้คนต่างชาติเข้ามาเช่าที่ดินทำกินในประเทศไทย ได้ยาวนาน ถึง 100 ปี

ปี พ.ศ. 2538 สองสถาบันนี้ร่วมกับอเมริกา และประเทศอุตสาหกรรมในยุโรป ผลักดันให้มีตั้งสถาบันการค้าโลก เพื่อทำหน้าที่ออกกฎระเบียบ และข้อตกลงในการทำการค้าร่วมกันของประเทศต่างๆ ในโลก ใช้ชื่อว่า องค์การการค้าโลก หรือ ดับ บิว ที โอ (World Trade Organization: WTO)

2. องค์การการค้าโลก

เจรจาการค้าภายใต้เงื้อมมือนายทุน

องค์การการค้าโลก ก่อตั้งเมื่อ 1 มกราคม 2538 ปัจจุบันมีสมาชิก 142 ประเทศ (ณ กันยายน 2544) มีสำนักงานใหญ่อยู่ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก เมื่อ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกหมายความว่า ประเทศไทยจะต้องยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อตกลงการค้า และกฎหมายระหว่างประเทศที่ถูกระบุขึ้น โดยองค์การการค้าโลก

องค์การการค้าโลก มีข้อตกลงหรือกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตามทั้งสิ้น

เติมข้อมูล

ภาคสอง

ข้อตกลงทรัพย์สินทางปัญญา

3. ข้อตกลงทรัพย์สินทางปัญญา

ผูกขาดพันธุพืช และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อตกลงทรัพย์สินทางปัญญา ชื่อย่อว่า ทริปส์ (TRIPs Trade-related Agreement on Intellectual Property Rights) เป็นหนึ่งในข้อตกลงสำคัญขององค์การการค้าโลก ซึ่งครอบคลุมการผูกขาดทรัพย์สินทางปัญญาไว้แทบทุกประเภท ประเภทที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับเกษตรกร คือ การผูกขาดทรัพย์สินทางปัญญาโดยกฎหมายสิทธิบัตร และกฎหมายนักปรับปรุงพันธุ์

ประเทศอุตสาหกรรมที่มีอเมริกาเป็นผู้นำ ได้ผลักดันให้ประเด็นเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาบรรจุเป็นหนึ่งในข้อตกลงสำคัญขององค์การการค้าโลก เพื่อที่ประเทศสมาชิกต่าง ๆ ในโลก จะได้มีกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาตามมาตรฐานที่ประเทศอุตสาหกรรมเหล่านี้กำหนด ซึ่งจะสามารถตอบสนองต่อผลประโยชน์ทางการค้าของประเทศเหล่านี้ได้อย่างเต็มที่

4. ข้อหาเงื่อนไขคุ้มครอง

แท้จริง คือผูกขาด

ข้อตกลงทรัพย์สินทางปัญญา มาตรา 27 ได้กำหนดเกี่ยวกับสิ่งที่อาจขอรับสิทธิบัตรไว้ดังนี้

มาตรา 27 ข้อ 1 กำหนดให้ประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกต้องให้ความคุ้มครองหรือให้สิทธิบัตร ผลิตภัณฑ์และกรรมวิธีการผลิตในทุกสาขาเทคโนโลยี ภายใต้เงื่อนไข 3 ประการคือ ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ มีขั้นตอนการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น และสามารถนำไปใช้ในทางอุตสาหกรรมการค้าได้

มาตรา 27 ข้อ 2 ระบุว่า ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก อาจไม่ให้ความคุ้มครอง หรือ ไม่ให้สิทธิบัตร ผลิตภัณฑ์ที่เมื่อมีการนำไปใช้ อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสงบ เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งเป็นการคิดค้นที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือ สุขภาพของมนุษย์ สัตว์ และพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อม

มาตรา 27 ข้อ 3 ระบุว่าประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกอาจไม่ให้ความคุ้มครอง หรือไม่ให้สิทธิบัตรในเรื่องดังต่อไปนี้

- (a) วิธีการวินิจฉัย อายุรกรรม และศัลยกรรมสำหรับการรักษามนุษย์หรือสัตว์
- (b) พืชและสัตว์ ที่มีจุลชีพ กรรมวิธีทางชีววิทยาที่จำเป็นสำหรับการผลิตพืชและ สัตว์ ที่มีใช้กรรมวิธีทางชีววิทยาและจุลชีววิทยา

ทั้งนี้ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกจะต้องออกกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช ไม่ว่าจะด้วย วิธีใดวิธีหนึ่ง จะใช้กฎหมายสิทธิบัตร หรือใช้กฎหมายเฉพาะที่มีประสิทธิภาพก็ได้

อย่างน้อยกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ยังเปิดช่องว่าง ให้ประเทศสมาชิกองค์การ การค้าโลก ปฏิเสธระบบสิทธิบัตร ไม่ให้มีการผูกขาดในพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ หรือสิ่งมีชีวิตได้ ในมาตรา 27 ข้อ 3 (บี)

ดังนั้นอเมริกา และประเทศอุตสาหกรรม จึงพยายามผลักดัน เพื่อล้มมาตรา 27 ข้อ 3 (บี) สร้างเงื่อนไขให้ประเทศต่างๆ ให้สิทธิบัตรหรือให้อำนาจผูกขาดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ หรือ สิ่งมีชีวิต ที่ประเทศของตนผลิตขึ้นมา

5. ผูกขาดพันธุ์พืชทั่วโลก

ผลประโยชน์บริษัทเมล็ดพันธุ์ข้ามชาติ

ข้อตกลงทรัพย์สินทางปัญญา ใช้ข้ออ้างเพื่อส่งเสริมให้เกิดการคิดค้นพันธุ์พืชใหม่หรือ ผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยให้สิทธิผูกขาดการครอบครองแก่เจ้าของสิทธิบัตร ที่ไปทำการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือความรู้ใหม่นั้น เป็นเวลานานถึง 20 ปี

สิทธินักปรับปรุงพันธุ์ หมายถึง การให้สิทธิผูกขาดกับผู้ปรับปรุงพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เมื่อนักปรับปรุงพันธุ์สามารถปรับปรุงพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ให้เกิดเป็นพืช หรือสัตว์ พันธุ์ใหม่ที่มี ลักษณะแตกต่างไปจากเดิม

ตัวอย่างเช่น เมื่อนักปรับปรุงพันธุ์ นำข้าวพื้นเมือง 2 ชนิดผสมพันธุ์กัน เกิดเป็นข้าว พันธุ์ใหม่ ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม นักปรับปรุงพันธุ์คนนั้นสามารถนำข้าวพันธุ์ใหม่ไป ยื่นจดสิทธิบัตรให้อำนาจผูกขาดการใช้ประโยชน์พันธุ์ข้าวนี้กับนักปรับปรุงพันธุ์ได้

หลักการของสิทธิบัตร ให้การยอมรับเฉพาะพันธุ์พืชใหม่ สิ่งใหม่ที่ได้รับการคิดค้นขึ้น หากกลับไม่ยอมรับในภูมิปัญญาพื้นบ้าน และมองว่าพันธุ์พืชพื้นบ้าน ไม่สมควรได้รับการ

คุ้มครองให้สิทธิบัตร เนื่องจากไม่มีกรรมวิธีในการผลิตที่สูงขึ้นกว่าเดิม พืชพันธุ์พื้นบ้านจึงควรเป็นทรัพย์สินสาธารณะที่ผู้ใดก็สามารถเอาไปใช้ประโยชน์ทางการค้าได้

สิทธิบัตร จึงเป็นเครื่องมือของบริษัทธุรกิจเมล็ดพันธุ์ ที่ไม่ได้ต้องการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ หรือนักปรับปรุงพันธุ์ตัวจริง เนื่องจาก ระบบสิทธิบัตร ไม่ได้ให้ความคุ้มครองพันธุ์พืชที่ถูกพัฒนา และค้นคิดมานับร้อยนับพันปี โดยนักปรับปรุงพันธุ์พื้นบ้าน แต่ให้ความคุ้มครองกับนักวิทยาศาสตร์ของบริษัทธุรกิจเมล็ดพันธุ์ ที่ขโมยพันธุ์พืชพื้นบ้าน ไปปรับปรุงเป็นพันธุ์พืชใหม่ ที่ตอบสนองต่อผลประโยชน์การค้าของบริษัทเมล็ดพันธุ์ตนเท่านั้น

6. สิทธิบัตรพันธุ์พืช ละเมิดสิทธิเกษตรกร

สิทธิบัตรสิ่งมีชีวิต ละเมิดสิทธิมนุษยชน

การใช้กฎหมายสิทธิบัตรจะทำให้เกษตรกรในประเทศไทย ได้รับผลกระทบที่สำคัญคือ

- 1) ประเทศอุตสาหกรรม และบริษัทเมล็ดพันธุ์ข้ามชาติ สามารถผูกขาดพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ โดยเกษตรกรจะต้องซื้อเมล็ดพันธุ์จากบริษัทที่ถือสิทธิบัตรในทุกครั้งที่ทำการเพาะปลูก สิทธิบัตรพันธุ์พืชและสัตว์ สามารถกีดกันมิให้ผู้ใดนำพันธุ์พืชไปใช้ประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงพันธุ์ขึ้นใหม่ หรือการวิจัยในเรื่องใด ๆ จากพันธุ์พืชนั้น
- 2) ประเทศอุตสาหกรรม และบริษัทข้ามชาติ สามารถครอบครองทรัพยากรพันธุกรรมในประเทศไทย ทั้งนี้โดยการนำเอาพันธุกรรมที่ได้จากประเทศไทย ไปเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย หรือนำเอาพันธุกรรม หรือยีนที่มีคุณสมบัติต่าง ๆ จากพันธุ์พื้นบ้านไปจดสิทธิบัตร
- 3) การให้สิทธิบัตรในสิ่งมีชีวิต จะทำให้บริษัทข้ามชาติ สามารถถือสิทธิในพันธุกรรม และยีนของชนพื้นเมืองในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน และละเมิดอธิปไตยของประเทศโลกที่สาม

7. กฎหมายนักปรับปรุงพันธุ์

ให้สิทธิพิเศษเฉพาะนักปรับปรุงพันธุ์

หากประเทศอุตสาหกรรมในยุโรปไม่สามารถกดดันให้ประเทศไทย ยอมรับสิทธิบัตรสิ่งมีชีวิตได้ ประเทศอุตสาหกรรมในยุโรปมีแผนที่จะให้ประเทศไทยใช้กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชตามรูปแบบยุโรปแทน

กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชแบบยุโรปนี้ (เรียกสั้นๆ ว่าแบบยูโรป) ใกล้เคียงกันมากกับกฎหมายสิทธิบัตร คือให้มีการผูกขาดพันธุ์พืชได้ แต่ให้สิทธินักปรับปรุงพันธุ์นำพันธุ์พืชที่จด

ทะเบียนแล้ว ไปปรับปรุงพันธุ์ได้อีก (ผูกขาดพันธุ์พืชแต่ไม่ผูกขาดพันธุ์สัตว์ ยีน จุลินทรีย์ และการปรับปรุงพันธุ์)

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับเกษตรกรไทย หากประเทศไทยยอมรับกฎหมายยุโรป คือ

- 1) ทำให้เกิดการผูกขาดพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ เกษตรกรไม่มีสิทธิเก็บพันธุ์พืชที่ถูกต้องทะเบียนโดยบริษัทข้ามชาติไว้ทำพันธุ์ต่อ แต่ให้สิทธินักปรับปรุงพันธุ์ที่จะนำพันธุ์ไปผสมพันธุ์ต่อได้
- 2) กฎหมายตามรูปแบบนี้จะให้การคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่เท่านั้น ไม่ให้ความคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นบ้านของเกษตรกรและชุมชนท้องถิ่น
- 3) กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชของไทยซึ่งให้การคุ้มครองพันธุ์พืชท้องถิ่นจะต้องถูกส่งกลับมาแก้ไขเนื่องจากขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศฉบับนี้

ภาคสาม

สงครามแย่งชิง ครอบครองพันธุกรรม

8. สิทธิบัตรสิ่งมีชีวิต

ไม่เว้นแม้แต่เลือด และอวัยวะมนุษย์

ปี พ.ศ. 2519 นายจอห์น มัวร์ (John Moore) ชาวอเมริกา ซึ่งป่วยเป็นโรคมะเร็งในเม็ดเลือดขาว ได้ไปทำการผ่าตัดเอาม้ามของตนเองที่มีขนาดใหญ่ถึง 7 เท่าของคนปกติออก ที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง

ต่อมานายแพทย์ที่ทำการผ่าตัดนายมัวร์ได้ค้นพบว่าม้ามที่ตัดออกมาของนายมัวร์ มีสารสำคัญที่ใช้รักษาโรคมะเร็ง และเอ็ดส์ได้ นายแพทย์คนดังกล่าวจึงได้นำสารตัวนี้ไปจดสิทธิบัตร ผูกขาดไม่ให้ผู้ใดนำสารดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ทางการค้าได้อีก รวมทั้งขายสิทธิบัตรนี้ให้บริษัทยาข้ามชาติแซนด์อส (ปัจจุบันรวมกับชีบา-ไกกิ เปลี่ยนชื่อเป็น โนวาติส) ในมูลค่า 675 ล้านบาท

เมื่อนายมัวร์เรียกร้องสิทธิเหนือร่างกายตนเอง ขอความยุติธรรมต่อศาล ให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ในม้ามของตนเองจากบริษัทยาโนวาติส หลังจากต่อสู้ในศาลหลายปี ศาลอเมริกาได้เห็นชอบตามกฎหมายสิทธิบัตร สั่งให้ผลประโยชน์เป็นของบริษัทยา โดยที่นายมัวร์ไม่มีสิทธิรับผลประโยชน์ใดๆ

กรณีคล้ายคลึงกัน ปี พ.ศ. 2532 นักวิจัยจากสถาบันสุขภาพอเมริกา ได้เดินทางเข้าไปในประเทศปาปัว นิวไวกินี ประเทศในป่าเขตร้อนอุดมสมบูรณ์ และขูดเอาเลือด ชนเผ่า ฮากาไฮ ไปทำการวิจัย เมื่อพบว่าเลือดของคนเผ่านี้สามารถรักษาโรคลูคีเมีย หรือมะเร็งในเม็ดเลือดได้ สถาบันนี้ได้นำเลือดดังกล่าวไปจดสิทธิบัตร ผูกขาดห้ามใครนำเลือดชนเผ่าฮากาไฮไปใช้ประโยชน์อีก ยกเว้นสถาบันตนเอง

9. จกความรู้ชนเผ่าปกากะญอ ภายใต้ข้ออ้าง เพื่อศึกษาวิจัย

ปี พ.ศ. 2538 มูลนิธิชีววิทยาศาสตร์ ประเทศอังกฤษ ซึ่งอ้างว่ามีเป้าหมายเพื่อวิจัยสมุนไพรและภูมิปัญญาพื้นบ้านจากทั่วโลก ได้ทำโครงการร่วมกับบริษัทริชมอนด์ ประเทศไทย คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่งคนเข้ามาเก็บข้อมูลรวบรวมพันธุ์พืชสมุนไพร และความรู้ในการรักษาโรคของชาวกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ในภาคเหนือ

โครงการนี้ได้ว่าจ้างให้ผู้สูงอายุ ผู้ประกอบพิธีกรรม และหมอยาพื้นบ้านชาวปกากะญอจำนวน 150 คน ให้ข้อมูลกับโครงการเกี่ยวกับพันธุ์พืชสมุนไพร และวิธีในการรักษาโรคโดยผู้ให้ข้อมูลได้รับค่าตอบแทนคนละ 100 บาท

เงื่อนงำคือ โครงการนี้ ได้ให้ชาวปกากะญอ เซ็นเอกสารรับรองว่า เต็มใจให้ข้อมูล และให้สิทธิกับบริษัทริชมอนด์ และมูลนิธิฯ ในการศึกษาข้อมูลต่างๆ ของชาวปกากะญอ ต่อมาได้พบว่า มูลนิธิชีววิทยาศาสตร์ ของอังกฤษนี้ เคยนำผลิตภัณฑ์ยา ที่ได้จากการวิจัยพันธุ์พืชสมุนไพรในป่าเอมซอน ไปจดสิทธิบัตรผูกขาดการใช้ประโยชน์แล้ว และมีแผนจะขายสิทธินี้ให้กับบริษัทขายยากันใหญ่ต่างชาติเซเนก้า ในมูลค่าหลายพันล้านบาท

การเข้ามาเก็บรวบรวมพันธุ์พืชสมุนไพร และรวบรวมความรู้เรื่องยาของชาวปกากะญอของโครงการวิจัยนี้ จึงเป็นการเข้ามาลักลอบขโมยพันธุกรรม และความรู้ของชาวปกากะญอไปจดสิทธิบัตร ผูกขาดเพื่อผลประโยชน์การค้าด้านอุตสาหกรรมยา

10. เชื้อราไทย มูลค่ามหาศาล ถูกแย่งชิงโดยนักวิจัยอังกฤษ

ปี พ.ศ. 2536 ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ชื่อสั้นว่า ศูนย์ไบโอเทค) ร่วมกับมหาวิทยาลัยพอร์ต สมิธ ประเทศอังกฤษ ได้สนับสนุนทุนปริญญาเอก ให้นักศึกษาไทย 2 คน ที่ศึกษาด้านสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก (จุลชีววิทยา) ในประเทศไทย

ในระหว่างที่นักศึกษาทำการศึกษาวิจัยในประเทศไทยสามปี อาจารย์จากมหาวิทยาลัยพอร์ต สมิธ ชาวอังกฤษ ได้ถือโอกาสเก็บตัวอย่างเชื้อราจากป่าชายเลน และชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย ไปจำนวน 200 สายพันธุ์ โดยที่ไม่ยอมแบ่งตัวอย่างเชื้อราเหล่านั้นให้ประเทศไทยเก็บรักษา โดยอ้างว่าตัวอย่างเชื้อราดังกล่าว เก็บโดยคนของมหาวิทยาลัย สิทธิทางกฎหมายจึงควรเป็นของมหาวิทยาลัยที่อังกฤษ

คาดเดาว่า ตัวอย่างเชื้อราที่เก็บไปจากประเทศไทยดังกล่าว คงจะมีสารพันธุกรรม หรือ สารสำคัญ ที่สามารถใช้เป็นยารักษาโรคสำคัญ โดยเฉพาะเอ็ดส์ และมะเร็ง ซึ่งจะมีคุณค่า มหาศาล หากมหาวิทยาลัยพอร์ธสมัธ ขายเชื้อราดังกล่าวให้กับบริษัทค้ายาข้ามชาติ

11. ปล้น ภูมิปัญญาไทย

ชิงกำไร ตลาดข้าวหอมมะลิ

ข้าวหอมมะลิของไทย แปลเป็นภาษาฝรั่งว่า จัสมีน (Jasmine) บริษัทไรซ์ เทค จาก อเมริกา เล็งเห็นกำไรงาม จากการใช้ชื่อพันธุ์ข้าวไทยขายในตลาดโลก จึงได้ตั้งชื่อพันธุ์ข้าว ของตนว่า พันธุ์ข้าวจัสมาติ (Jasmati) รวมทั้งจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ห้ามประเทศ ใดใช้ชื่อข้าวพันธุ์นี้ค้าขายอีกต่อไป

การแอบอ้างชื่อข้าวไทย เพื่อผลประโยชน์การค้า ทำให้ผู้บริโภคเข้าใจว่าข้าวพันธุ์ จัสมาติ เป็นข้าวหอมมะลิของไทย

บริษัทไรซ์ เทค นี้ อดีตเคยนำข้าวบัสมาติ พันธุ์ข้าวเก่าแก่ของของชาวนาอินเดียน ไป ปรับปรุงพันธุ์เพียงเล็กน้อยเป็นพันธุ์ข้าวใหม่ นำไปจดสิทธิบัตร ผูกขาดการค้าในตลาดโลก ชาวนาอินเดียนผู้พัฒนาพันธุ์นี้มานับร้อยปี จึงต้องสูญเสียผลประโยชน์จากกฎหมาย สิทธิบัตร

โดยบริษัทไรซ์ เทค ได้กลายเป็นเจ้าของพันธุ์ข้าวบัสมาติ ชาวนาที่ใดในโลกไม่มี สิทธิที่จะปลูกข้าวพันธุ์นี้ หากจะปลูก ต้องซื้อเมล็ดพันธุ์จากบริษัทนี้เท่านั้น เมล็ดพันธุ์ที่ซื้อ มา หากเกษตรกรลักลอบเก็บไว้ทำพันธุ์ต่อ จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายสิทธิบัตร

ปัจจุบัน อเมริกา โดย โครงการ ได้รวบรวมชื่อพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ของไทยไว้ได้ ทั้งหมด ปัจจุบันอยู่ระหว่างการปรับปรุงพันธุ์ คาดว่าอีกสองปี เมื่อปรับปรุงพันธุ์เสร็จ ข้าวหอมมะลิของไทยจะถูกนำไปจดสิทธิบัตร และชาวนาไทยอาจจะต้องเผชิญชะตากรรม เดียวกับชาวนาอินเดียน

ภาคสี่

ทำลายพันธุกรรมพื้นบ้าน เพื่อครอบครองพันธุกรรมโลก

12. แย่งชิงพันธุกรรมไป ไม่พอ

ส่งกลับ พันธุกรรมอันตรายจีเอ็มโอ

สิ่งมีชีวิตทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็น พืช สัตว์ มนุษย์ หรือ สิ่งมีชีวิตเล็กๆ ที่เรามองด้วยตา เปล่าไม่เห็น (เช่น แบคทีเรีย เชื้อรา) ล้วนมี “ ยีน หรือ สารพันธุกรรม “ ที่ใช้กำหนด

ลักษณะเฉพาะ เช่น ความสามารถในการต้านทานโรคของมนุษย์ ความสามารถในการต้านทานยา แมลง และยา หญ้าของพืชบางชนิด

ปกติการผสมพันธุ์กันของสิ่งมีชีวิต จะเป็นการผสมพันธุ์กันของ สัตว์กับสัตว์ หรือพืชกับพืชชนิดเดียวกัน เช่น การผสมพันธุ์ข้าวระหว่างพันธุ์หอมมะลากับพันธุ์เหลืองทอง จะได้ข้าวพันธุ์ใหม่ที่มีลักษณะที่ต้องการ ซึ่งเกิดจากการที่นำ “สารพันธุกรรม” ของพืชทั้งสองพันธุ์นี้ มาผสมใส่กันโดยธรรมชาติ

ยี่สิบกว่าปีที่ผ่านมา นักวิทยาศาสตร์บริษัทเมล็ดพันธุ์และสารเคมีต่างชาติ ได้พัฒนาเทคโนโลยีตัวใหม่ ชื่อว่า เทคโนโลยีตัดต่อพันธุกรรม โดยสามารถนำสารสารพันธุกรรม จากพืชและสัตว์ต่างชนิดมาผสมใส่กัน

ตัวอย่างกรณีเหล่านี้ คือ ใส่สารพันธุกรรมปลาที่ต้านทานน้ำเย็น ในพันธุ์มะเขือเทศ ทำให้มะเขือเทศต้านทานอากาศเย็นได้ ใส่สารพันธุกรรมมนุษย์ ใน พันธุ์วัว ทำให้วัวผลิตน้ำนมคล้ายมนุษย์ได้ ใส่สารพันธุกรรมที่สามารถฆ่าหนอนจากแบคทีเรียบีที ในฝ้าย เพื่อให้ฝ้ายฆ่าหนอนได้ และใส่สารพันธุกรรมต้านทานยาฆ่าหญ้า จาก ใน ข้าวโพด และถั่วเหลือง เพื่อให้ข้าวโพด และถั่วเหลือง ต้านทานยาฆ่าหญ้าได้

เราเรียกพืชพันธุ์ใหม่ สัตว์พันธุ์ใหม่ ที่ถูกแปลงพันธุกรรมเหล่านี้ว่า พืชจีเอ็มโอ และ สัตว์จีเอ็มโอ (GMOs Genetically Modified Organisms)

13. อนาคตเกษตรกรไทย

ภายใต้ระบบผูกขาดของบริษัทเมล็ดพันธุ์

ปัจจุบันบริษัทเมล็ดพันธุ์ และสารเคมีการเกษตร 5 ยักษ์ใหญ่ คือ มอนซานโต้ โนวาติส อะเวนต์ิส เอสต้า-เซเนก้าจาก พยายามอย่างยิ่งที่จะค้ำกำไร และผูกขาดพันธุ์พืชจีเอ็มโอ โดยการผลักดันให้มีการยอมรับสิทธิบัตรพันธุ์พืชจีเอ็มโอของบริษัทตนตามข้อตกลงทรัพย์สินทางปัญญา เต็มข้อมูล

นอกจากนั้นบริษัทค่าเมล็ดพันธุ์เหล่านี้ยังพยายามที่จะใส่สารพันธุกรรมควบคุมการงอกของเมล็ดในพืชจีเอ็มโอ เพื่อให้พืชจีเอ็มโอ ไม่สามารถขยายพันธุ์ต่อได้

พืชจีเอ็มโอเหล่านี้ สามารถทำลายพันธุกรรมพืชพื้นบ้าน เนื่องจากเกสรของพืชจีเอ็มโอ สามารถผสมข้ามไปสู่พืชพันธุ์พื้นบ้านได้อย่างง่ายดาย รวมทั้ง แมลง นก และลม อาจทำให้เกิดการแพร่กระจายของพืชจีเอ็มโอ

ในอนาคต พืชพันธุ์พื้นบ้าน จึงมีความเสี่ยงที่จะถูกผสม ปนเปื้อนโดยพืชจีเอ็มโอ และทำให้พืชพื้นบ้านเหล่านั้นสูญหาย ไม่สามารถขยายพันธุ์ต่อไปได้อีก

อนาคตเกษตรกรจึงต้องซื้อเมล็ดพันธุ์จีเอ็มโอจากบริษัทเอกชนเหล่านี้ทุกปีในราคาที่แพงขึ้น เช่น ฝ้ายบีที (ฝ้ายจีเอ็มโอ) ราคาภิโกลรัมละ 600 บาท สูงกว่าฝ้ายพันธุ์พื้นเมืองถึง 30 เท่า

รวมทั้งบริษัทยังสามารถขายสารเคมีเกษตร ให้กับเกษตรกรได้ในปริมาณที่มากขึ้น เนื่องจากเมื่อเกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์พืชจีเอ็มโอ เกษตรกรจำเป็นต้องใช้ยากำหวังที่เมล็ดพันธุ์จีเอ็มโอต้านทานได้เท่านั้น เช่น เมื่อปลูกถั่วเหลืองราวด์อัฟ หรือข้าวโพดราวด์อัฟ (ถั่วเหลือง และข้าวโพดจีเอ็มโอ) หากฉีดยาฆ่าหญ่ายี่ห้ออื่น จะทำให้ต้นถั่วเหลืองหรือข้าวโพดตายได้ เกษตรกรจึงต้องซื้อยากำหวังชนิดที่ต้นพืชต้านทานได้ ซึ่งก็คือยาฆ่าหญ่ายี่ห้อราวด์อัฟยี่ห้อเดียวเท่านั้น

ประมาณว่าการใช้พืชจีเอ็มโอต้านทานยาฆ่าหญ่ายี่ห้อ จะทำให้มีการใช้ยาฆ่าหญ่ายี่ห้อในการทำเกษตร เพิ่มขึ้นถึงสามเท่าตัว และทำให้แมลงที่เป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมสูญหายไป

14. อาหารผิดิบจากพืชและสัตว์จีเอ็มโอ เสี่ยงเกินไปสำหรับมนุษย์

มีรายงานทางวิทยาศาสตร์หลายชิ้นที่กล่าวถึงผลกระทบของพืชจีเอ็มโอ และอาหารผิดิบที่ได้จากพืชจีเอ็มโอ

พบว่าหนูทดลองที่กินมันฝรั่งจีเอ็มโอ มีภูมิต้านทานโรคลดลง หัวใจ ตับ ไต สมอง และกระเพาะอาหาร เจริญเติบโตผิดปกติ

วัวที่ถูกฉีดสารพันธุกรรมเร่งน้ำนม (วัวจีเอ็มโอ) มีอาการโครงกระดูกทรุด เกิดโรคต่อมน้ำนมอักเสบ แม้วัวมีอัตราการตายสูงขึ้น ลูกวัวมีอัตราการเกิดต่ำลง ในขณะที่มีแนวโน้มก่อให้เกิดมะเร็งในสัตว์ที่ดื่มนมวัวนี้เข้าไป

อาหารเสริมจีเอ็มโอ แอลทริปโตฟาน (L-tryptophan) อาหารเสริมที่ถูกตัดต่อยีนจากแบคทีเรียใส่เข้าไป ทำให้ผู้บริโภคของญี่ปุ่นเกิดอาการบวมตามข้อ ปวดหัว ผิวหนังพอง เสียชีวิตทั้งสิ้น 37 ราย พิการถาวร 1,500 ราย

มนุษย์ที่กินอาหารจีเอ็มโอ จะทำให้แบคทีเรียในระบบย่อยอาหารทำงานผิดปกติ มีแนวโน้มคือยาปฏิชีวนะ หรือยารักษาโรคต่างๆ

ภาคห้า

วาระประชาชน ทางออกเกษตรกรไทย

15. ความหลากหลายของทรัพยากรพันธุกรรม ฐานชีวิตชุมชนเกษตรกรรม...ที่ต้องรักษาไว้

ประเทศไทย เป็นประเทศมีทรัพยากรพันธุกรรมอุดมสมบูรณ์ หลากหลายชนิดและสายพันธุ์ที่บรรพบุรุษได้คัดเลือกไว้ เกษตรกรและชุมชนท้องถิ่นจึงควรมีบทบาทสำคัญในการเป็น

ผู้ใช้ประโยชน์ และดูแลรักษา พัฒนาปรับปรุงเพิ่มพูนให้ทรัพยากรพันธุกรรมเหล่านี้ หลากหลายงอกงามขึ้น

โดยการร่วมกันเป็นเครือข่ายเกษตรกรผู้อนุรักษ์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์พื้นบ้าน คัดเลือก พันธุ์แท้และพัฒนาให้เกิดสายพันธุ์ที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

อีกทั้งช่วยกันรณรงค์ให้เกษตรกรทั้งหลาย ทำระบบเกษตรกรรมที่รักษาสิ่งแวดล้อม รักษาทรัพยากรพันธุกรรม ให้เกิดความหลากหลาย บนฐานความคิดความเชื่อที่เคารพ และเกื้อกูลต่อธรรมชาติ ดังเช่นรูปแบบเกษตรกรรมพื้นบ้านที่มีอยู่ เช่น การทำไร่หมุนเวียน เกษตรผสมผสาน สวนสมรม สวนดู่ซง วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย และ อื่นๆ

รวมทั้งร่วมกันอนุรักษ์ความรู้พื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการผลิตยาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ถ่ายทอดความรู้สู่ลูกหลาน เผื่อไว้ไม่ให้ใครสละพันธุกรรม เข้ามีการฉกฉวย ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมในท้องถิ่น และป้องกันการแพร่ขยายของพืชจีเอ็มโอที่สา สามารถทำลายพันธุ์พืชพื้นบ้านได้

16. ยกเลิกสิทธิบัตรสิ่งมีชีวิต

ผนวกหลักการสิทธิเกษตรกร

กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชไทย ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ ปี พ.ศ. 2542 ได้ให้ความคุ้มครองกับพันธุ์พืชพื้นเมืองทั้งที่มีอยู่เฉพาะในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง พันธุ์พืชพื้นเมืองที่มีอยู่ทั่วไปในประเทศไทย และพันธุ์พืชป่า รวมทั้งพืชปรับปรุงใหม่ ที่ได้รับการประกาศชื่อจาก คณะกรรมการพันธุ์พืช

เกษตรกรไทย จึงมีหน้าที่สำคัญต้องติดตามข่าวสาร และการดำเนินงานของ คณะกรรมการพันธุ์พืช ให้รักษาผลประโยชน์และคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นบ้านของเกษตรกร ไม่ประกาศรายชื่อคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจของ เกษตรกรได้

รวมทั้งร่วมกับองค์กรชาวนาทั่วโลก รณรงค์เรียกร้องให้รัฐบาลไทย และประเทศโลก ที่สามมีจุดยืนการค้า บนฐานเพื่อผลประโยชน์ของเกษตรกรรายย่อย โดยยกเลิกกฎหมาย สิทธิบัตรพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ หรือสิทธิบัตรสิ่งมีชีวิต ผนวกเอาหลักการสิทธิเกษตรกร สิทธิ ชุมชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้าไปเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ

นิยาม: โจรสลัดพันธุกรรม คือ ชื่อเฉพาะของบริษัทเมลิ็ดพันธุและสารเคมีข้ามชาติ ที่ใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อให้บริษัทตนได้รับสิทธิผูกขาด การเป็นเจ้าของและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม และความรู้จากทั่วทุกมุมโลก โดยไม่ได้คำนึงถึง คู่ครองหรือให้ผลตอบแทนใดๆ กับเกษตรกรผู้อนุรักษ์พันธุกรรม และความรู้พื้นบ้าน